

GRAUS DE PARENTESC, 'CONTRAREFORMA', 'CONTRAMURADA' I LLIBRES SACRAMENTALS

Antonio Tuduri

Secció de
genealogia del
Ateneu de Maó

La darrera miscel·lània m'ha induït una sèrie de reflexions i m'ha fet pensar en que, possiblement, hi ha conceptes i termes que qualcun dels meus dilectes lectors no deu entendre prou bé. Cada vegada que es diu que tal o qual persona té certs graus de parentiu o parentesc volem dir que hi ha una relació de sang entre les dues persones relacionades. Parlant en termes no gens científics, aquest parentesc pot ser de dues castes diferents; la línia pot ser simple (directa) o pot ser doble (col·lateral). El primer cas consisteix en que entre les dues persones hi ha una línia directa, anant amunt des de la persona més jove a la més gran, mentre que quan cal anar pujant fins a un punt comú i després baixar fins a trobar a l'altre es tracta del cas «doble» o col·lateral. Posant un exemple, als gràfics resumits que acompanyem es pot veure la diferència entre un cas de parentesc directe entre Joan Ramis i Ramis i Miquel Gascón Mir (7 graus, directes) i jo mateix (11 graus ascendents i 5 graus descendents, total, 16 graus). En resum, En Miquel Gascón té un parentesc molt més proper que un servidor amb en Ramis.

s'han conservat i actualment són dipositats a l'Arxiu Diocesà de Ciutadella gràcies, apart de a Déu, a una persona de qui, fins fa poc, jo no en tenia coneixement, però que crec de justícia citar i destacar: Joan Bordas Ba-

❖ UN COP DIT AÇÒ, crec oportú retornar a l'anterior miscel·lània dedicada a en Borca Moll per tal de poder comentar uns aspectes d'un cert interès. En Moll va néixer a una casa d'un carrer que ara du el seu nom, molt prop de sa contramurada, que com és sabut ocupa la part exterior d'on hi havia abans la vella murada de Ciutadella, que va perdurar fins ben entrada la segona meitat del segle XIX. És destacable que la murada passés a ser contramurada; de lloc de construyment es va passar a lloc alliberat i ample. Curiosament, aquest fet de l'enferroc de la murada de Ciutadella és a la base de l'obra de Àngel Ruiz i Pablo «*El último hidalgo*», publicada a l'any 1912. Açò de les «contra» pot donar molt de joc i si us esteu demanant que té a veure una cosa amb l'altra, us respondré que, simplement, em dóna ocasió de rallar dels arxius on consten les dades personals de què disposem al món genealògic

menorquí. Si tenim actes és degut a la «contrareforma» derivada del Concili de Trento, que va tenir lloc entre 1545 i 1563 i que va procurar posar ordre en el món religiós cristià tradicional, en plena convulsió derivada de la «reforma» d'en Martí Luter, açò que es va denominar el «protestantisme». Sense entrar en consideracions que no em pertocuen, l'església de Roma va *contra reformar* les seves estructures i, entre d'altres coses, va determinar l'ordre de prendre nota del batejos, matrimonis i, posteriorment, defuncions, apuntant aquests fets a uns llibres sacramentals. Abans, els registres només corresponien a persones de certa posició, tant de la noblesa, l'estament militar o a gent amb propietats que ho justificuessin. A partir del Concili Tridentí, tothom queda enregistrat, independentment de la seva posició social o riquesa de bens materials. I Menorca no és una excepció. I aquests llibres

rrot, secretari del Jutjat de Ciutadella i de qui Fernando Martí Camps diu que va salvar els llibres sacramentals i els va fer dur al seu despatx. D'aquesta persona, de la que es va penjar un retrat a l'Arxiu Diocesà a l'any 1985, només he pogut saber que va ser secretari del Jutjat des de maig de 1936 fins a febrer de 1942. L'única dada tretada de l'espai eteri-cibernètic és que va arribar a la jubilació a finals de 1955 i que habitava a Barcelona (BOE de data 19/05/1956). Res més.

Val a dir que el *Registro Civil* espanyol no veu la llum fins a l'any 1870, i també que els llibres sacramentals no són els únics suports documentals. Hi ha, per exemple, una font importantíssima que són els protocols notariaus, dels que en tenim una gran col·lecció a l'Arxiu Municipal de Maó.

I ja que hem citat a Joan Ramis i Ramis, a la propera miscel·lània en parlarem.